

Slutrapport Kartering av fornminnen i skogen med fjärranalys och andra geodata

Projektformalia

Projekt: Kartering av fornminnen i skogen med fjärranalys och andra geodata

Huvudsökande: Skogforsk, Uppsala Science Park, 751 83 Uppsala. Erik Willén, 018-188536, erik.willen@skogforsk.se

Projektets löptid: 150420-170131

Sammanfattning

Vid avverkning skadas många kända forn- och kulturlämningar. Förbättringar kan noteras, men cirka 40% av de kända fornlämningar som inventeras uppvisar någon form av skada. Många skador inträffar i samband med skogsvårdsåtgärder. Skogsbruket har ökat ambitionen för att förbättra hänsynen till forn- och kulturlämningar. 2016 tog skogsbruket fram branschgemensamma riktlinjer för att komma tillrätta med skadorna. Utöver detta sker fler utbildningsinsatser både för entreprenörer och skogliga planerare i hur hänsynen kan förbättras.

Flera studier visar på möjligheten att använda olika typer av geografiska data som beslutsunderlag för att både förbättra lägesnoggrannheten, men även att identifiera okarterade fornminnen. Vid sidan av historiska kartmaterial har laserskanning vuxit fram som ett viktigt underlag för att kartera fornminnen. Laserskanning tränger igenom skogens krontak och ger en avbildning av markytan i form av en digital terrängmodell som används för att kartera forn- och kulturlämningar.

Syftet med projektet var att kartera fornminnen, främst med underlag baserat på laserdata, och integrera resultaten i den operativa skogliga planeringen för att kunna minska skogsbrukets skador på fornminnen. Projektets hypotes var att ta fram beslutsstöd möjligt att använda under förtydningen i en drivningsplanering för att indikera kandidater till kulturhänsyn som sedan kräver fältinspektion för vidare bedömning.

Resultaten visar på goda möjligheter att hitta kandidater till vanligt förekommande lämningar, även om det är svårare i blockrika marker samt att vissa lämningstyper inte alls går att upptäcka. De utvecklade tolkningsunderlagen är lätta att implementera och mervärden i den skogliga planeringen identifierades. Samtidigt är fortsatt kvalitetssäkring av myndigheternas databaser samt återkopplingen från länsstyrelser viktigt att effektivisera för minskade skadenivåer.

Ett fortsatt utvecklingsarbete inom forskningen kan inriktas mot studier med ökad täthet i laserdata samt analyser av var olika typer av lämningar förekommer i landskapet.

Resultat

Projektet har resulterat i utvecklade och utvärderade beslutsstöd för att kartera forn- och kulturlämningar. Beslutsstöden har demonstrerats hos både BillerudKorsnäs och Skogssällskapet med positiva resultat i form av att företagen har intresse att fortsätta nyttja beslutsstöden. Resultaten har sammanfattats i en arbetsrapport från Skogforsk som bifogas i utkastversion. Den kommer inom kort, februari-mars 2017, publiceras på Skogforsk hemsida.

Den planerade tidsplanen har överlag hållits. Utvärderingen blev något senarelagd då fältarbete inte medgavs under kvartal 1 2016 och den avslutande rapporteringen gjordes fram till årsskiftet 2016/2017.

Kommunikation

Projektet och dess resultat har kommunicerats brett. Information om det pågående projektet har givits vid flera tillfällen till den arbetsgrupp med skogsföretag och myndigheter som samarbetat i framtagande av de nya branschgemensamma riktlinjerna för att minska skadorna på forn- och kulturlämningar. En uppdaterad presentation planeras för nästa möte i februari 2017.

Möten har hållits med Riksantikvarieämbetet för att sprida resultaten och en presentation har hållits vid den årligen återkommande RIU-konferensen för skogliga planerare i Skinnskatteberg. För den planeringstekniska samverkansgruppen vid Skogforsk planeras en presentation till maj 2017.

Arbetsrapporten kommer under februari-mars 2017 läggas upp på Skogforsk hemsida och via webblänken spridas till skogsbruket.

Därutöver har en artikel skrivits i Skogssällskapets tidning och i Skogforsk verksamhetsberättelse 2016. En artikel i Skogforsk tidning Vision är planerad. Under Skogsvårdsförbundets exkursion 2016 presenterades preliminära resultat i en programpunkt som berörde skoglig datainsamling med laserdata.